

Carsten Niebuhr Biblioteket

En bogserie om islamisk kultur

I3:2007

**En romantisk
orientalist**

Oversætteren, Henning
Goldbæk, skriver om
Annemarie Schimmel

De duftende haver

Svend Ingvar
Andersson skriver
om mennesket i den
islamiske have

**Islamiske miniaturer
– Hvabehar?**

Kjeld von Folsach
skriver om de små
maleriers mestre

Sufimusik

– føde for sjælen

Ole Reitov om en
islamisk musikform
med bud til Vesten

Små paradiser er den
trettende udgivelse
i Carsten Niebuhr
Biblioteket, en serie,
som Davids Fond og
Samling udgiver sammen
med Carsten Niebuhr
Afdelingen, Københavns
Universitet, med det
formål at gøre lodige
bøger om islamisk kultur
tilgængelige på dansk.

Brug bestillingskortet
bag i bladet

Annemarie Schimmel

Små para diser

Blomster og haver i islam

EN BOG I CARSTEN NIEBUHR BIBLIOTEKET

www.cnbib.dk

Carsten Niebuhr Biblioteket

Carsten Niebuhr Biblioteket er en bogserie om islam og islamisk kultur og historie. Nogle af bindene i serien oversættes til dansk, andre bliver skrevet direkte. De henvender sig alle til den ikke-specialiserede læser og tilrettelægges efter de bedste traditioner for dansk bogarbejde, omsat til det 21. århundrede.

Carsten Niebuhr Biblioteket udgives i fællesskab af C.L.Davids Fond og Samling og Carsten Niebuhr Afdelingen på Københavns Universitet.

Titlerne i serien udvælges af en redaktion bestående af redaktør Pernille Bramming, arkitekt, professor Hans Munk Hansen og lektor, dr.phil. Jakob Skovgaard-Petersen.

Den første udgivelse var bind 1 af Carsten Niebuhrs *Rejsebeskrivelse fra Arabien og andre omkringliggende lande*. Michael Cooks *Koranen. En meget kort introduktion*, var nummer to. Siden kom Olivier Roys *Den globaliserede islam* samt Patricia Cronés *De fremmedes bog. Arabisk nostalgisk grafitti fra middelalderen* og endelig Oleg Grabars klassiker *Alhambra*.

I 2005 kom bind 2 af Carsten Niebuhrs *Rejsebeskrivelse fra Arabien og andre omkringliggende lande*, Robert Irwin: *1001 nat. En indføring og Min Sundheds Forliis. Frederik Christian von Havens rejsedagbog fra Den Arabiske Rejse 1760-1763* samt Roy Mottahedehs skildring af shia-islam: *Profetens kappe*.

I 2006 udkom Sami Zubaidas *Ret og magt i den islamiske verden* og A.W.Dinesens *Abdel-Kader og forholdet mellem franskmænd og arabere i det nordlige Afrika*.

I foråret 2007 udkommer Annemarie Schimmels *Små paradiser* og *Al-Azhar* af Hans Munk Hansen, Jakob Skovgaard-Petersen og Johannes Pedersen. I efteråret udkommer der to oversættelser om kvinder i islam.

Annemarie Schimmel:
Små paradiser.
Blomster og haver i islam. Illustreret med islamiske miniaturer fra Davids Samling. Oversat af Henning Goldbæk. Tilrettelagt af Åse Eg Jørgensen og Carl-H.K. Zakrisson.

15,8 x 24 cm, 192 sider, indbundet

Pris. 249 kr. (abonnementspris 200,- kr.)
ISBN 978-87-7695-010-1.

Annemarie Schimmel Små paradiser. Blomster og haver i islam

Den orientalske haves trylleri: helhedens hemmelighed ligger i skønheden i hvert lille blad. Rose og nattergal, livstræ og vinranke. I denne samling af de smukkeste litterære og filosofiske tekster om haver og blomster fra den islamiske verden viser Annemarie Schimmel havens betydning i religion, litteratur og billedkunst, og leder os

igennem kærlighedens og erkendelsens haver, gennem himmelhaver og denne verdens haver. En bog fuld af duft og inspiration.

Illustreret med delvis nyindkøbte og hidtil ukendte miniaturer fra C.L. Davids Samling.

Hver udgivelse i serien har sit eget præsentationsblad. Bøger og blade kan bestilles på kuponen.

Carsten Niebuhr Biblioteket udsendes på Forlaget Vandkunsten.

Forsidebilledet viser et udsnit af album-blad. »Elskende i et landskab«. Signeret Mir Kalan Khan. Indien, Lucknow; ca. 1775. Davids Samling; 50/1981.

Annemarie Schimmel. Fotograf Markus Kirchgeßner.

En romantisk orientalist

af Henning Goldbæk

Annemarie Schimmel (1922-2003) blev uddannet som orientalist ved Humboldtuniversitetet i Berlin under anden verdenskrig, og gjorde efter krigen international karriere som professor i sufimystik ved førende universiteter i Tyrkiet, Iran, Pakistan, USA og England. Hun tilhører den gamle generation af romantiske orientaler, hun var dybt påvirket af Goethes digtsamling *West-Östlicher Divan* fra 1816, der beskriver den krigstrætte digters ønske om en dialog mellem øst og vest som et alternativ til napoleonskrigene. Annemarie Schimmels sidste bog fra 2002 hedder *Mit vest-østlige liv*, og er hendes skildring af sine rejser i orienten, ikke mindst Pakistan, som var hendes yndlingsland.

Den imponerende liste over hendes bøger om islam er også på anden vis påvirket af Goethes livsholdning, for ligesom ham var hun mere optaget af naturen end af historien og politikken, og mange af hendes bøger handler om enkeltting som katte, blomster, vand, sne, alt sammen læst symbolsk som mystiske tegn på en åndelig verden. Hun læser naturen som en bog og det er netop tilfældet i *Små paradiser*, der udkom i 2001, og som allerede er udformet som en erindrings- og afskedsbog. Midt i sine beskrivelser af den islamiske havekultur dukker der hele tiden små indslag af personlige oplevelser fra rejserne, således af en sval aften i en have i Marrakesh, eller af en sejltur i et endnu bevaret haveanlæg med søer og kanaler i Lahore.

Annemarie Schimmel skrev ikke kun om islam, hun var en talentfuld oversætter af islamisk lyrik, ikke mindst af Rumi, Hafez, og Yunus Emre, ligesom hun selv skrev digte i deres tradition. Hendes værker er på den måde hele tiden nærværende, konkrete, hun lader den sufimystiske tradition genopstå i sine bøger, i form af beskrivelser og billedsprog. Også på dette punkt er hun romantiker, især optaget af den tyske digter og

Henning Goldbæk (f. 1946)
Lektor i litteraturvidenskab
ved SDU. Bøger og artikler
om tysk, fransk, tyrkisk og
amerikansk litteratur.
Oversættelser af Walter
Benjamin, Marcel Proust
og Orhan Pamuk.

orientalist Friedrich Rückert (1788-1866), der skrev digte i orientalske verseformer og oversatte Koranen til tysk.

Hun kalder sin bog for *Små Paradiser*, af to grunde; hun vil skelne sin optagethed af islamisk havekunst fra de store paradiser, nemlig de store politiske ideologier i øst og vest, og i den henseende gemmer der sig en rokokkoagtig form for eskapisme hos hende, en sans for detaljen, skønheden i de små oaser midt i den omkringliggende ørken. Men titlen siger meget mere end det. Den siger for det første, at de små paradiser er kunstige paradiser. Østens sultaner, kaliffer og pashaer skabte små kunstværker af blomster og planter og vand, ofte rigt udsmykket med ægte tæpper på havegangene, med diamanter og smaragder på blomsterne, og med bygningsværker som Taj Mahal, hvor vand, marmor og planter udgør et kunsværk, et paradys på jord, som himlen spejler sig i. Men for det andet er det kunstige paradys, som disse haver udgør, også selve indbegrebet af sufimystikkens opfattelse af haven som forvandlings- og mødestedet mellem himlen og jorden, og i mange orientalske digte, også dem, Annemarie Schimmel citerer i bogen, er paradiset have en by, således Istanbul i det osmanniske rige, svævende mellem at være magtens og meditationens by. Og endelig er de små paradiser inspireret af den betydning, som den islamiske havekunst fik for den vestlige verdens arkitektur, havekunst, byplanlægning, litteratur og musik i det 19. og 20. århundrede.

Alt dette er indeholdt og nedfældet i *Små paradiser*, en bog, der i et enkelt og plastisk klart sprog sammenfatter en forskning, der netop nu finder sted indenfor orientalismen og som netop beskæftiger sig med genopdagelsen af et længe forsømt område, den enorme betydning, som islamisk havekunst har spillet og stadig spiller i orienten og i vestens moderne kultur, således i den berømte Parc de La Villette i Paris. Og denne påmindelse og erindring om de små paradiser er så endelig den upolitiske Annemarie Schimmels poetisk-politiske testamente til en verden, der truer med at skabe nye fronter mellem øst og vest, så på denne måde er titlen *Små paradiser* også et håb, om at beskrivelsen og genopdagelsen af

de glemte haveanlæg kan fungere som en renæssance for tolerance, skønhed og sans for enkelttingen og forestillingen og ikke kun for det begrebslige. Det forklarer også paradusbogens opbygning, den har to tyngdepunkter, et langt afsnit med korte karakteristikker af blomsterne, der hver især kommer til orde i små digte om hyacinter, liljer, violer og tulipaner, som i ord sammenlignes med ansigter, øjne, munde og halse; og et kort men overblikstigt afsnit om blomster og haver i kunsten, i drømmen og i bøgerne, så de små paradiser indgår i en konstant forvandlingsproces mellem det største og og det mindste, mellem det endelige og uendelige, eller som det hedder i bogens poetiske epilog: »Verden synes at være en have; hver blomst et afbillede af et elsket eller også mindre elsket menneske, og den elskede kvinde – ja, er hun ikke selv en blomsterhave?«

De duftende haver

Af Sven-Ingvar Andersson

Mørket falder brat. På disse breddegrader er skumring et ukendt begreb. Der bliver sat ild til de træstumper, sørgelige rester affortidens skove, som den seneste ørkenstorm har blotlagt i sandklitterne. I dagens løb er de undervejs blevet samlet op og båret på den sindigste kamels ryg.

Det første hyæneskrig har fået dyrene med de urtidskloge øjne til at lægge sig tæt opad hinanden. Mændene rykker også sammen. Tæt ved ilden efter en lang dag i brændende sol forbereder de sig til den kolde nat. Varmeudstrålingen er stor under den åbne himmels kolde stjerner. Sandet bliver rystet af tøjet. Madrationerne bliver fordelt. Soltørret fårekød, soltørrede figner, dadler og rosiner.

Kæberne arbejder i en sagte rullende rytme. Der er i den henseende ikke forskel på mænd og kameler. Måltidets nydelse må trækkes ud så langt som muligt. Et lille bæger myntete gør den tavse samling talende for en stund. De fortællinger, der var til rådighed, er ved at slippe op. Nu på den femtende aften. Der var ikke 1001.

Tankerne vendes indad. Længselens tanker. I tavsheden er hele karavannen samlet i de samme længsler. Voksne mænds længsel. Efter en beskyttende mur. En høj mur, som ikke sjakalee eller løven, som nu også minder om sin sult, kan springe over. Efter saftig mad, som dufter. Efter den kølige skygge under et ahorntræ. Efter et bad. Efter en oase.

Mustafa har rullet sig ind i sit bønnenæppe. Det har en bort af skorpioner, men indeni blomstrer det af nelliker og roser. Af alle de urter, der skyder op efter en hverttredje års regn i en vadi. Men det dufter ikke. Det dufter ikke.

Åh jo, det dufter. Og midt blandt alle blomsterne sidder hun med åbent blik og bare bryster. I en fuldkommen stilhed.

Efter en anstrengende dag kom søvnen hurtigt. Drømmene lader ikke vente på sig. Han drømmer som unge mænd drømmer, når løven er skudt

Sven-Ingvar Andersson
(født 1927), landskabsarkitekt, professor ved Kunstakademiet i København.

og maven har fået sit. Han ved ikke, at han fugter læberne og damper af varme i sit blomstertæppe. Han ved ikke, at det er paradiset han drømmer om. At han drømmer om den islamiske have.

Det var som en drøm. Charterturisterne formulerer det banalt og sandt, når de viser deres digitalfotos fra Alhambra og Generalife.

Det er mauriske haver, og de blev skabt af muslimer, som fem gange om dagen vendte sig mod Mekka og bad til Allah. I forgården til en tronsal tog herskeren, under udvikling af ceremoniel pragt, imod vasaller og ambassadører fra fremmede lande. Og et for verden lukket stort harems badeanlæg, der i flere århundreder var sunket ned i ruin, og beboedes af sigøjnere og andre hjemløse, da Washington Irving kom dertil i 1831. Han skrev sine *Tales of Alhambra*, der stimulerede en ny interesse for det eksotiske sted og forførte franske kunstnere til at skildre en sensuel haremsverden. Kan dette sted i en ikke helt sikkert restaureret udgave være repræsentativt for et folks havekultur?

Mindre prangende og i alle henseender spædere er et antal udsøgte miniaturer, hvoraf Davids samling ejer en del. De er vel nok fra tiden efter Muhammed og de viser overbevisende, at en have til alle tider og overalt er et indhegnet sted, med høje mure; og at vand er nødvendigt for menneskers og planter trivsel. I disse haver vises som oftest vandet i en given, emblematiske form; et muret trug med et kryds af vandrender, der med formel præcision peger ud imod de fire verdenshjørner. Der er ikke mange planter at se.

Man må spørge om disse mure er anderledes end dem, der dannede græske og romerske gårde; og er korsformen ikke for længst prøvet i kristne klosterhaver; og har den med sin forestilling om verdens fire floder og frelsens spredning ud over verden ikke spiret i kulturer, som vi kun har anelser om, kulturer, som er lige så gamle som kunsten at bage brød og brygge øl?

Den, som har været i Marokko og besøgt Fez og Meknes har kunnet se en helt anden slags islamiske haver. Enorme indhegnede frugtplantager

Miniature fra Nizamis Khamsa. »Khusraw betragter Shirin, der bader«. Iran; ca. 1720-40. Davids Samling; 170/2006.

Miniature. Højre side
af en dobbeltfrontispice
fra Firdawsis Shah-nama.
»Fyrstepar holder hof
i en have«. Bagdad eller
Tabriz; tidligt 15.
århundrede. Davids
Samling; 21a/2006.

med lige så imponerende kunstige søer, alt formet med en geometrisk præcision, som ikke står de franske barokhaver noget efter. Er ligheden en tilfældighed?

Det samme spørgsmål melder sig ved studiet af bøger med billeder af vidunderlige indiske haver. De er som symfonier med tematiske variationer over begrebet Det Æstetiske Vand. Det glinser og musicerer som de tynde vandstråler i en maurisk have i Andalusien. Men i hundredvis. Det falder i kaskader over skråt stillede keramiske vaskebrætter. Det flyder ud i bassiner, store nok til at rumme en ø med en pavillon, hvor maharajaen kan holde fest for et dusin af de nærmeste venner.

Og disse havers enheder er samlet i symmetriens faste greb.

De er fra samme tid som Europas barokhaver. Alexander var derude. Grækerne førte krig med parterne. Silkevejen fungerede i århundreder som kunst- og kulturformidler. Ludvig XIV's store gartner, André Le Nôtre, havde hørt sin tegnelærer, Simon Vouet, fortælle om sine rejseoplevelser i Tyrkiet. Der var samvær mellem verdensdelene og udveksling af inspiration. Også i havekunsten. Påvirkningerne må være gået i begge retninger.

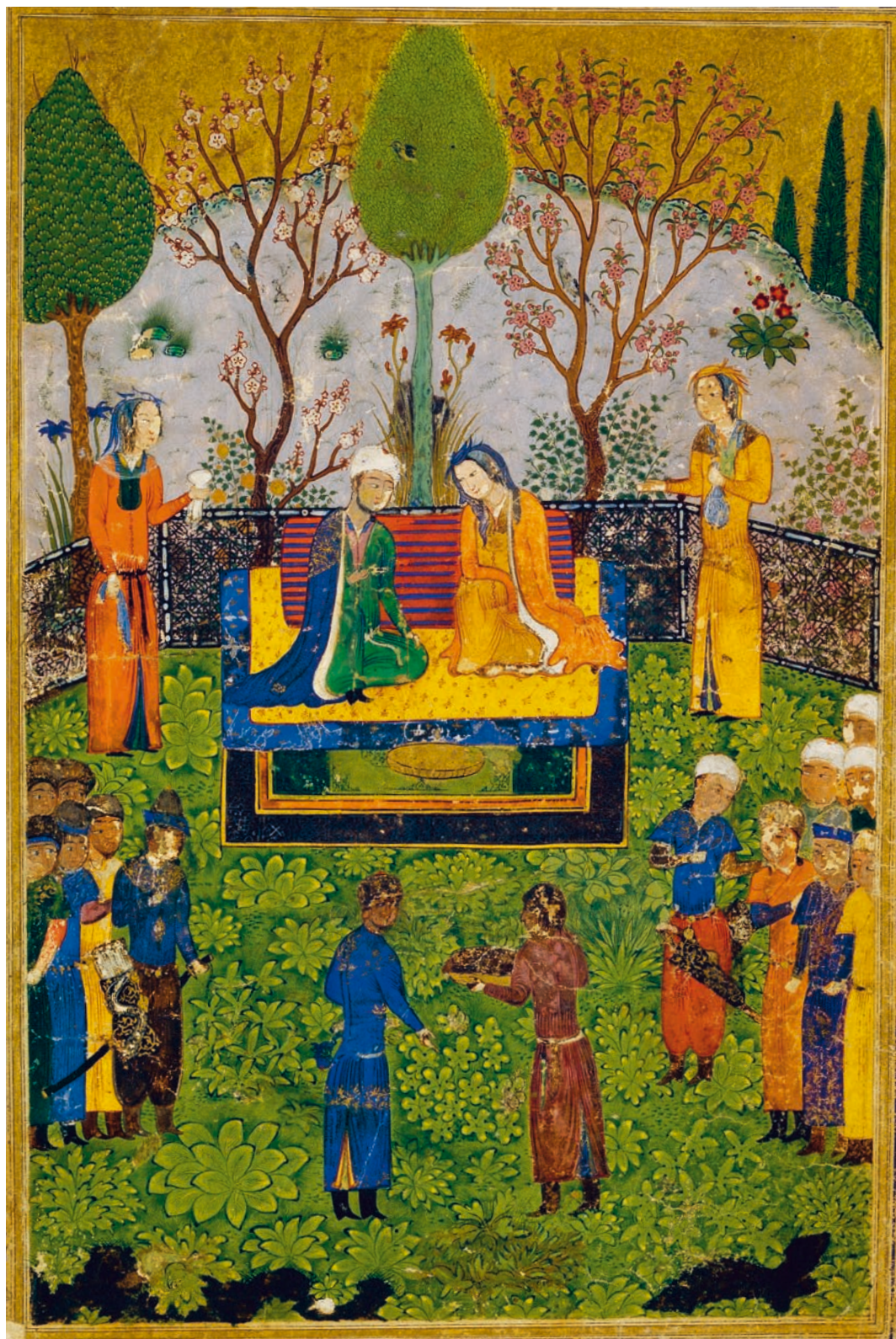
Hvor islamiske er i grunden de store indiske haver?

Efter alle disse forbehold rejser der sig det store afgørende spørgsmål; findes der en islamisk have? Svaret er ubetinget ja. Den findes. Men den er ikke så nem at fange. I en form eller i en formel.

Sagen er, at den islamiske have er en drøm. En drøm om en sensuel duft og en kølig grøn stilhed, som bliver gjort hørbar ved en tynd vandstråles glitterlyde. En oase. Den er det hemmelige skød. Den islamiske have er Mustafas drøm.

Islamiske folk har i alle tider forsøgt at materialisere den. De har frembragt mange slags haver med en rigdom af symboler og sarte nuancer. Mon ikke drømmens kerne er særligt tydelig og i vores tid mest tilgængelig i nogle små private haver i Albaicin, den lille bjergskråning i Granada, hvorfra man har udsigt til Alhambras stærke mure.

Islamiske Miniaturer – Hvabehar?

Af Kjeld von Folsach

Den foreliggende danske udgave af Annemarie Schimmels charmerende og indlevede lille bog *Kleine Paradiese. Blumen und Gärten im Islam* er akkompagneret af islamiske miniaturer fra Davids Samling. Men hvad er »islamiske miniaturer« egentlig for en størrelse?

Islamiske miniaturer eller islamisk miniaturemaleri er en bred betegnelse, som anvendes på de fleste sprog og dækker et område, som på den ene side er ret snævert afgrænset og på den anden side er ret rummeligt.

Den uskyldige betegnelse er forholdsvis uproblematisk for de fleste specialister, men den består af et adjektiv og et substantiv, der hver for sig kan give anledning til, at det område, som dækkes af begrebet, meget nemt kan misforstås.

Lad os starte med substantivet, der er det mindst problematiske. Uden at det ved denne lejlighed skal udvikle sig til et emne i sig selv, er det velkendt for de fleste, at figurative, naturalistiske fremstillinger er relativt sjældent forekommende i kunsten fra den islamiske kultursfære – man har i forhold til andre kulturer i vid udstrækning afholdt sig fra at gå Guds skaberkraft i bedene. I visse geografiske områder og historiske perioder er figurativ kunst så godt som ukendt, mens man i andre kan finde både monumentalt maleri i form af vægudsmykninger eller panelmaleri, samt miniaturemaleri i form af bogmaleri i ordets bredeste betydning. Når miniaturemaleri og bogmaleri alligevel ikke er synonymer skyldes det, at miniaturemaleriet både kan være en illustration eller en frontispice til et bestemt værk, men det kan også være et enkeltstående arbejde – som regel på papir, der var beregnet til at blive opklæbet på et stykke pap eller til at indgå i et album med andre individuelle malerier eller med eksempler på kalligrafi eller særligt fremragende illuminationskunst – ofte i form af

FIG 1.

»Drabet på Siyavush«, miniature fra Firdawsis *Shah-nama*. Iran, Shiraz, 16. århundredes 2. halvdel. Davids Samling 48/1973.

Skildringen af det brutale drab foregår i et poetisk, naturalistisk landskab og kun hestene i højre side synes at reagere på den blodige handling.

Kjeld von Folsach (født 1950), dr.phil., direktør for C.L.Davids Samling. Har skrevet disputatsen *Fra nyklassicisme til historicisme*. Arkitekten G.F. Hetsch, 1988, samt *Kunst fra islams verden* i Davids Samling, 2001, og har redigeret og bidraget til en række danske og internationale publikationer.

FIG. 2
 »Blå Iris«, miniature
 opklæbet på et albumblad.
 Signeret Muhammad Rashid
 Khan og dateret Isfahan 1133
 svarende til 1721 AD. Davids
 Samling 82/1980.

Naturalistisk maleri af denne
 art er inspireret af, eller
 kopierer direkte fra plancher
 fra europæiske botaniske
 bogværker.

minutiøst udførte arabesker eller geometriske kompositioner. Begrebet »miniaturemaleri« skal altså dels ses som en modsætning til monumental- og panelmaleriet, dels vil det oftest være anvendt i bøger eller i album. Ganske små ovale eller rektangulære portrætter m.m., som de kendes fra europæisk kunst, er derimod sjældne og først meget sent forekommende i den islamiske verden, og de vil ikke normalt være omfattet af begrebet. Dette gælder også forskellige former for dekorativt maleri, der kan udsmykke skrin, penneæsker, bogbind, møbler m.m.

Adjektivet »islamisk« er problematisk på en anden måde og det både i forbindelse med substantiverne »kunst« og »miniature«. For mange – ikke mindst muslimer – forbindes »islamisk« helt naturligt med religionen Islam med den konsekvens, at islamisk kunst eller islamiske miniaturer burde være en religiøs kunstform – en kunst, der entydigt afspejler Koranen eller knytter sig til religionsudøvelsen. Denne på sin vis logiske definition er dog ikke den, der benyttes almindeligt af fagfolk, hverken i den islamiske eller den ikke-islamiske verden. Med islamisk kunst eller islamisk miniaturemaleri forstås normalt kunstværker, der er fremstillet for muslimer i den del af verden, hvor Islam er den dominerende religion. Emnet er for så vidt underordnet og både en fremstilling af Profeten Muhammeds himmelfærd, en slagscene fra det persiske epos *Shah-nama*, en afbildning af en syngende nattergal eller en skildring af vindrikkende hoffolk bliver betragtet som islamisk miniaturemaleri, hvis den kommer fra den islamiske kultursfære. Som undergrupper benytter man yderligere ofte geografisk betingede kategorier som persisk, indisk, tyrkisk, arabisk og centralasiatisk miniaturemaleri.

Det er faktisk ikke så let at finde islamisk miniaturemaleri til at akkompagnere en moderne tekst, som f.eks. den foreliggende, der handler om havekunsten, dens planter og haven som metafor. Der er mange skildringer, der snerper hen i retning af det rigtige – men så alligevel.

Vanskeligheden ligger i, at langt de fleste miniaturer, der er fremstillet og som har overlevet tidernes ugunst, i sig selv er illustrationer til middelalderens berømte helteepos så som Firdawsis *Shah-nama* – »Kongernes

Bog«, eller poetiske antologier som Nizamis Khamsa, »Fembogen«, eller Djamis Haft Awrang, »De syv Troner«, og mange, mange flere værker spændende fra dyrefabler til mere esoterisk sufi-digtning. I de hundredvis af slag- og hofscener, samt skildringer af jagtselskaber, polospil, elskovsmøder etc., der illustrerer disse højt værdsatte og ofte kopierede litterære værker, kan man selvfølgelig finde gengivelser af haver, blomster og træer, af naturfænomener, dyr og menneskelige aktører, der på den ene eller anden måde kan understøtte en anden tekst end den, de oprindeligt er tiltænkt som illustration. Men materialet er ikke optimalt.

Denne situation gøres ikke lettere af, at de muslimske miniaturemalere ikke lagde den allerstørste vægt på naturalisme, sådan som man f.eks. kender det fra det 14. og 15. århundredes europæiske bogmaleri. Skildringen af en have behøver ikke at være gengivelse af en virkelig have, men er ofte snarere antydningen af haven som begreb, noget der er en modsætning til det ukultiverede landskab, og skildringen af en blomst har ofte meget lidt med naturen at gøre, men er snarere en signatur for eller en syntese af fænomenet »en blomst«. Der er selvfølgelig mange undtagelser fra denne tendens – ikke mindst i perioden omkring og efter ca. 1600.

Der kan gives flere forklaringer på dette fokusskifte: Fra det ideelle til det mere realistiske eller naturalistiske.

Op til omkring 1550 var det elegante persiske maleri med sin poetiske, farveelegante, atmosfære-, skygge- og perspektivfrie, samt lidet virkelighedstyngede stil den fremherskende (FIG. 1), og de tyrkiske, centralasiatiske og muslimsk-indiske maleratelierer efterlignede den så godt, de nu engang formåede, selvom de ubevidst eller bevidst bevarede deres egne kunstneriske præg. Efter den tid kan man spore en stigende interesse for det naturalistiske, inspireret af de mange europæiske, trykte bøger, der spredtes til de muslimske fyrstehoffer, hvad enten der var tale om illustrerede religiøse skrifter, der anvendtes af missionærer i forsøget på at udbrede kristendommen, eller botaniske, zoologiske og topografiske værker, der bragtes til veje som fyrstelige gaver eller via den almindelige handel. En anden årsag var, at der opstod nye litterære genrer. Hvor den typiske

FIG. 3

»En osmannisk ambassadør ved Shah Djahans hof«, miniature opklæbet på et albumblad. Indien, Mogul mellem 1651 og 1654. Davids Samling 49/1992.

Der var to gange i Shah Djahans regeringsperiode diplomatisk besøg fra det osmanniske hof i Istanbul nemlig i 1651 og 1654. Man kender navnet på begge de to ambassadører, men hvem af dem dette markante mandsportræt forestiller vides ikke.

FIG. 4

»Et paladsanlæg med haremshaver«, miniature opklæbet på pap. Tilskrevet Faizullah, Indien, Faizabad ca. 1765. Davids Samling 46/1980.

Selvom Faizullah aldrig har set det motiv, som han her har malet, bygger det skildrede naturligvis på reelle iagttagelser af samtidig arkitektur og havekunst. Forsøget på at skabe et centralperspektiv viser samtidig europæisk indflydelse.

muslimske fyrste eller rigmand før ville have bestilt et rigt illustreret eksemplar af de førromtalte, tidløse fortællinger af Firdawsi, Nizami eller Djami etc. til sit bibliotek, så blev samtidshistoriske skildringer nu mere almindelige, både i form af fyrstebioграфier og bredere anlagte historiske eller kulturhistoriske værker. Dette førte til en øget fokusering på virkelige forhold og naturalistiske detaljer. Hertil kom, at miniatuermaleriet i nogen grad løsrev sig fra slet og ret illustration til en given tekst, og det kom på mode at bestille miniatuermalerier, der erindrede om en særskilt begivenhed som en tronbestigelse, en omskærelse eller lignende. Disse enkeltstående miniaturer fik ofte plads i fyrsternes album – *muragga*, der sideløbende kunne indeholde kendte kunstneres skitser, malerier af en særlig værdsat hest eller elefant, en enkelt elegant blomst (FIG. 2) eller et af de mange virkelighedstro portrætter, der efter ca. 1600 afløste de idealiserede, anonyme fyrste- og stormandsskildringer fra tidligere tider (FIG. 3). Der ses naturligvis stadig idealiserede gengivelser af smægtende, unge yndlinge, med brede hofter og svulmende læber, der snarere portrætterer en type lettere anløbne hofmænd end individuelle personer. Specielt kvindeskildringerne var per definition idealiserede og ret stereotyper, idet kunstnerne naturligvis ikke havde adgang til at portrættere fremmede, muslimske kvinder, ligesom de af forståelige grunde formentes adgang til de fyrstelige haremmer. Afsamme årsager museets imponerende miniature »Et paladsanlæg med haremshaver« naturligvis fri fantasi, men er samtidig et eksempel på en art idealiseret naturalisme, der videregiver sande elementer af det 18. århundredes indiske havekunst, arkitektur og mode – endda opfattet ved hjælp af et europæisk perspektiv, uden at kunstneren dog for alvor har forstået principperne bag dette (FIG. 4).

De islamiske miniaturer kan således generelt betragtet ikke siges at være rigtig gode kilder til områdets historie og faktuelle forhold, men de gengiver på fremragende vis finkulturens idealer og fremmaner ofte eminent de poetiske understrømme og stemninger, der kommer til udtryk i litteraturen. De afspejler ligeledes, opfattet gennem et kunstnerisk temperament, overklassens liv og idealer og til en vis grad den herskende tidsånd.

Sufimusik – føde for sjælen

Af Ole Reitov

Nusrat Fateh Ali Khan

»Sufimusikken er som en bro til andre nationer
som inviterer folk til at nærme sig hinanden
og knytte venskabs- og kærlighedsbånd«

Annemarie Schimmel

»Ved at benytte lokale sprog og tilføre dem litterære idiommer
har de mystiske ordener gjort meget for at gøre masserne
bekendte med Gud og Profetens kærlighed«

Ole Reitov (f.1949) er uddannet journalist med musik som speciale. Præsenterede musik fra hele verden i en række programmer på Danmarks Radio i 1980'erne og 1990'erne. Startede Europæisk netværk af verdensmusikproducenter i 1987. Bosat i Pakistan, Indien og Bhutan 70'erne og 80'erne. Projektleder på Freemuse, World Forum on Music & Censorship. Har publiceret artikler om bl.a. verdensmusik, indisk kultur, pakistansk politik, kulturel mangfoldighed og musikkensur. Har forelæst i Beijing, New Delhi, Johannesburg og Rio de Janeiro. Har arbejdet som rådgiver for bl.a. Unesco, Sida, DaniCom og Center for Kultur og Udvikling.

Da den pakistanske sufimusiker Nusrat Fateh Ali Khan døde i 1997 kun 49 år gammel var han for længst et verdensnavn hvis musik var nået ud til et langt større publikum end nogen anden religiøs sanger i musikhistorien. Hans musik havde været benyttet i storfilm som *Dead Man Walking*, *Last Temptation of Christ* og *Natural Born Killers*. At Nusrats musik blev benyttet i sidstnævnte film i forbindelse med en voldtægtsscene blev ikke alene kritiseret af mange muslimer, det gjorde også Nusrat Fateh Ali Khan fortvivlet, for han var ikke blevet spurgt om tilladelse, og uanset den dramatiske effekt, så lå vold og undertrykkelse lige så fjernt fra den pakistanske qawwalisangers univers som hos de forgængere, som han altid henviste til – sufisterne Data Gansj Baksh, Chisti, Rumi og Amir Khusro. For Nusrat Fateh Ali Khan var brugen af hans musik i filmen *Dead Man Walking* derimod på en helt anden måde i overensstemmelse med hans kærlighedsbudskab – det budskab som islamforskeren Schimmel påpegede igen og igen i sine utallige publikationer.

Annemarie Schimmel mødte den vitale og folkelige sufisme i Pakistans hjerte, Punjab, hvor tusindvis af mennesker hver torsdag aften samles ved helgengravmonumenter for at tage del i en qawwaliceremoni – som kan virke nok så voldsom på en vesterlænding ved første møde. I Qawwali-

ceremonierne er musikken i fokus. En musik som har rødder i den klassiske nordindiske musik og som benytter sig af en til tider voldsomt inciterende rytmik, der kan få tilhørere til at falde i trance, snurre rundt i voldsomme ekstaser og uhæmmet vise deres følelser – det er så langt man kan komme fra dommedagsmullahernes prædiken om at musik er satans værk – og derfor også det mest synlige tegn på den konflikt som udspiller sig indenfor islam.

Nusrat Fateh Ali Khan skelnede ikke så voldsomt mellem sufimusik sådan som den spilles fra koncertscenerne i vesten og så sufimusikken, som den fremføres i de mange helligdomme rundt om i den muslimske verden. Men det er naturligvis teoretisk muligt at skelne mellem musik udført af sufier og musik sådan som den opleves af et publikum – vel og mærke hvis man lytter til musikken ud fra en æstetisk synsvinkel. Sufimusik har ét fællestræk i alle muslimske lande – at hensætte udøveren og lytteren i en sindstilstand. Om man så opnår kontakt med Allah i den forbindelse er et spørgsmål om religiøsitet. Personligt er jeg ikke troende, men jeg kender musikens ekstatiske og altopslugende effekt – uanset om det er sufimusik eller ej.

Musikalsk set er der så store genremæssige forskelle mellem sufimusik i såvel Pakistan som i resten af den muslimske verden, at det er umuligt at tale om sufimusik under en samlet overskrift. Derimod kan man udmærket tale om sufimusik sådan som den udøves. For udøverne og lytterne har musikken et fælles mål – at være et middel, eller medium om man vil, til at komme i kontakt med Skaberen. Det specielle ved qawwali er, at den knytter sig så tæt til de store sufipoeter, og at fragmenter fra poesien indgår på en helt særlig måde i qawwalitraditionen. Her kan poesi af Rumi, Shah Abdul Latif og Khusro blandes efter sangernes egne lyster. Fragmenter af sætninger brydes op, dele af ord brydes op og gentages. Profeten Muhammeds ord kan gentages i brudstykker som mu, mu, mu, muha, mu, mumu, muha og sangerne bygger langsomt en forventning op hos sit publikum inden »den fuldendtes navn« synges i sin helhed for

AT SMAGE PÅ ORDET OG
RAMME HJERTET

straks at udløse et voldsomt bifald »wah wah« (godt) eller Allah som anerkendelse for den måde, som sangeren har evnet at trække en strofe, smage på den, udtale den forskelligt og kærligt omforme den til poesi.

Den verdensberømte musiker, Peter Gabriel, som benyttede Nusrat Fateh Ali Khans stemme til lydsporet, der ledsagede selve Jesu korsfæstelse i filmen *Last Temptation of Christ*, har udtrykt Nusrats evne således: »Nusrat havde evnen til at bygge en improvisation op til et højdepunkt, hvor det rammer folks hjerte.« Improvisationen spiller en væsentlig rolle i qawwalimusikken, selvom det element uden tvivl fik større plads på

vestlige koncertscener, hvor publikum er vokset op med rock og jazz improvisationer, end i pakistanske helligdomme, hvor samspillet mellem udøver og publikum kan være så intenst at det kan være svært at afgøre, hvem der pisker den følelsesmæssige stemning mest op.

Når denne artikel fokuserer så forholdsvis meget på den pakistanske variant af sufimusik skyldes det, at den på grund af sine store musikalske kvaliteter har en bred appeal til et vestligt, sekulariseret publikum. Selvom et vestligt publikum ikke forstår poesien, så rammer musikken et punkt, som åbenbart er universelt. For Nusrat Fateh Ali Khan var poesien lige så vigtig, men i sufismens tolerante tradition havde han ikke noget imod, at nogle mennesker slet ikke forstod ordene eller blot opfattede poesien romantisk, mens andre greb fat i den mere spirituelle dimension. Sufi-poesien har altid haft denne dobbelttydighed, hvor ord som kærlighed, beruselse, tørst og længsel har spillet en stor rolle. De kærlighedstørstende har dermed fået deres, mens de mere spirituelt og religiøst søgende har læst og hørt ordene som længselen og tørsten efter kontakten med Gud. Udsagn som »Jeg har ikke en stund affred uden dig min kære«, kan jo trods alt tolkes frit og er måske den største årsag til at sufipoesi stadig har så stor en folkelig udbredelse og at f.eks. Rumi i 1990'erne var den mest sælgende poet i USA – 700 år efter hans død i byen Konya i det nuværende Tyrkiet.

Rumis persisksprogede poesi er central for sufier i mange lande. Men danskere kender nok i højere grad en af de traditioner, som Rumi tilskrives – »de dansende tyrkiske dervisher«. Akkompagneret af en ganske stringent musik med rødder i den klassiske byzantinske musik, virvler dervisherne rundt og rundt i halve eller hele timer, og dervisherne kalder ikke disse uendelige spiralbevægelser for dans, men for bøn.

»Alt i verden roterer, siger dervisherne. Alt fra cellerne til planeterne snurrer rundt, og vi forener os med denne rotation.« Når man som undertegnede lider af cirkulationssvimmelhed kan man næsten få kvalme af blot at iagttage dervishernes karruselbevægelser. De fleste af dem oplever da også betydelig svimmelhed i begyndelsen, men som de siger: »Alle kan

ALT I VERDEN ROTERER

snurre, men det kan tage et par måneder inden svimmelheden forsvinder. Derefter oplever man en fuldstændig ro.« En moderne sufi, den tyrkiskfødte teknokomponist og musiker Mercan Dede har udtrykt det på denne måde: »Du er i orkanens øje – der er en stilhed i rotationens midte«. Måske var det denne stilhed midt i ekstasen, som Rumi oplevede dengang Konya. Ifølge historien blev Rumi under en vandretur i datidens basar i Konya så inspireret af smedenes hamren, at han begyndte at snurre rundt. Han oplevede en ekstase, og udtrykte det senere poetisk:

»Kom men ikke uden musik
rejs dig og slå på trommen,
vi er fulde, men ikke af vin«

Den ekstase, som Rumi oplevede for syv hundrede år siden, er noget mere behersket i nutidens dervishceremonier. Det skyldes måske også, at den ledsagende musik stammer fra den kontrollerede klassiske Tyrkiske musik fra 1700-tallet, mens den pakistanske qawwali eller de mere basale tromme-baserede suficeremonier som udøves i bl.a. Marokko nok er tættere på Rumis univers end de officielle efterfølgere – dervisherne. Derimod kan man hos dervisherne få en ledetråd til hvad det hele handler om.

Dervishernes ritual, som i dag er blevet en stor turistattraktion i Istanbul, er delt op i fire elementer: Indledningen skal få den udøvende dervish til at vende sig mod Gud – at koncentrere sig om at opnå kontakt med Allah. Næste fase har til formål at være med Gud og i selve den ekstatiske del er dervishen i Gud. Der er altså tale om at forene sig med Allah. Det er »rejsens mål«, og ceremonien afsluttes således med fjerde fase, hvor man kommer tilbage fra Gud – det er her man forsøger at forstå sin »mission«. De fire faser kan omsættes til en qawwaliceremoni, hvor sangere og musikere i første omgang selv forsøger at fokusere på »rejsen mod Gud« og klimaks nås i foreningen med Gud – enten i mental eller fysisk forstand.

Sufimusikere har mange måder at beskrive det spirituelle element. I Tyrkiet er det således specielt ney-instrumentet, som tilskrives særlige kvaliteter. Blåseinstrumentet, som skæres fra siv kan i sin klang og tone nemt opfattes som »sørgeligt«. Det tilskrives instrumentets »separation fra siven«, men samtidig har ney-instrumentet ifølge mange sufimusikere en særlig evne til at tilkalde »Guds åndedrag«.

Det moderne Tyrkiets grundlægger, Atatyrk, havde ikke meget til overs for den slags »overtro«, og han indførte forbud mod sufiritualer og sufiorde. De sås som en fare for moderniteten. At de i dag så anses som et af landets attraktive turisttilbud og fremmes aktivt af tyrkiske turistmyndigheder er så en anden sag.

Mercan Dede inkorporerer dervishdans i sin elektroniske musik. Med tilnavnet »The club sufi« har han sammenbragt elementer fra techno, traditionel tyrkisk musik og »dervishdans« og bragt det ind på internatio-

SUFİ TECHNO

RUMI
© Shahriar Shahriari 1998,
Vancouver Canada, 1999-
2005, Los Angeles, CA.

nale klubsccener. Hvad har det med sufimusik at gøre, kan man spørge? Selv er han ikke i tvivl. Han ser en lige linie fra Rumi og hans ekstatiske dans i Konyabasaren til sig selv. Mercan Dede er inspireret af Rumis liv og i hans univers hænger elektronisk musik og sufimusik sammen. »Jeg er som en dreng der leger med stenene ved vandet – og der står jeg ved et kæmpe ocean: sufismen« Hans citerer med glæde Rumi, der sagde: »Vi ser tvedelt på verden, men verden hænger sammen, vi skal samle synet.«

Sufismens kerne er at forene alle mennesker. Det er det syn på verden, som også en af sufimusikkens få kvindelige udøvere, den pakistanske qawwalistjerne, Abida Parween kan dele. I et interview i den engelske dokumentarfilm »Sufi Soul« siger hun: »Vi har to øjne men ser ikke helheden alligevel. Udover de to har vi et tredje som findes i hjertet, dette øje ser det usynlige – den åndelige udstråling. Når den når lytteren gennem sufistisk musik og peosi, så er det sufisme, renhed og spiritualitet.« At hun optræder ved flere sufihelligdomme i Pakistan vidner også om sufismens rummelighed. I en affilmens scener optræder hun for en tusindtallig skare ved en af den pakistanske sufismes mest besøgte gravsteder – Shah Abdul Latifs monument i Sind provinsen.

Abdul Latif var foruden digter også musiker og komponist, og der er talrige fortællinger om de konstante konflikter, han havde med ortodokse mullaher, der anså hans musik for uislamisk. Han fik samtidig opfordringer fra såvel sunnier som shiitter om at tilslutte sig dem – men han betragtede sig som stående i midten, eller repræsenterende en tredje vej. Da han døde midt under en musikalsk ceremoni i 1752 påtog en af hans elever at forsætte traditionen, og siden har man hver nat kunnet lytte til hans musik i templet.

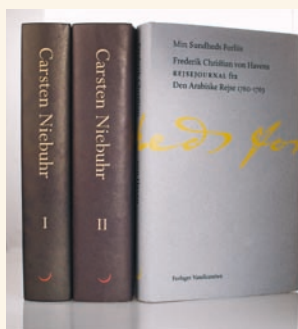
Alle er velkomne – man kan også overnatte i templet – som ved årsceremonierne nok tilhører et af verdens mest spektakulære valfartssteder – en blanding af Tivoli og Disneyland på speed med utrolige neonrørskonstruktioner, fyrværkeri, »gedemarked« og ekstatisk musik som visuel og lydmæssig ramme. Og ekstasen er måske det livgivende element, som den

NATLIG MUSIK I 250 ÅR

folkelige sufisme søger og det, som skræmmer mullaherne og ortodokse. For det kan unægteligt være vanskeligt at skelne mellem spiritualitet og »hokus pokus«, når sufistiske traditioner benyttes som en del af healing-ceremonier i f.eks. Marokko, hvor en udbredt praksis med kvindelige sufi-healere er bredt accepteret i landsbyerne. Såkaldte »jilalas« udfører helbredelsesceremonier, som har til formål at bringe »objektet« i trance og dermed »uddrive uro«. Men ceremonierne har ofte den ønskede effekt på kvinder, som har »ondt i livet«, ligesom relativt monotone tromme- og sangritualer hos marokkanske »aissawi-ordener« opsøges af helt almindelige arbejdere, som efter dagens hårde slid finder lise og fred i sjælen under en ceremoni. På den måde fungerer sufimusikken og dens ritualer som en »vitaminpille for sjælen«. Og budskabet til den omgivende verden er: sufismen er pluralistisk, åben, tolerant og inkluderende. Det er måske ikke lige det budskab, som vestlige medier for tiden fokuserer på i omtalen af islam.

Hidtil udkommet

Rejsebeskrivelse fra Arabien og andre omkringliggende lande, bind 1 og 2

Carsten Niebuhrs *Rejsebeskrivelse*, bind 1 udkom i 2003 og fik årets flotteste og største boganmeldelser.

Politikens Bjørn Bredal skrev i sin anmeldelse bl.a.: »... dansk verdenslitteratur. Hvilken fest, at rejsebeskrivelsen nu

omsider udsendes i en komplet oversættelse, pragtfuld i udstyret og alligevel økonomisk tilgængelig for enhver ...«

Min Sundheds Forliis

Deltagerne i Frederik Vs ekspedition til Arabien 1761-1767 havde pålæg om hver især at føre en rejsejournal. *Min Sundheds Forliis* er en sådan logbog fra rejsen, skrevet

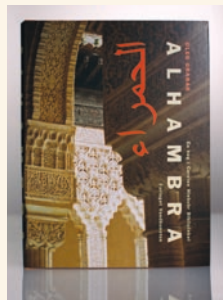
af ekspeditionens filolog, Frederik Christian von Haven. Journalen begynder i København og læseren følger ham ned gennem Europa til Istanbul og Kairo og videre til Mokka, hvor han nedfældede de sidste ord blot få timer før sin død.

»... i princippet den helt rette mand at skikke til Arabien. Hvis det altså ikke lige havde været for hans meneskelige egenskaber. Det er ganske vist akkurat disse egenskaber, der gør hans dagbog til så fantastisk læsning, et jammers minde uden lige, en uendelig mængde af højt fornøjeligt »Kagleri og Misforstaaelser« ... En velskrivende skurk.« Bjørn Bredal, *Politiken*.

Carsten Niebuhrs *Rejsebeskrivelse fra Arabien og andre omkringliggende lande*. Oversat fra tysk af Hans Christian Fink og med indledning af dr.phil. Michael Harbsmeier. Tilrettelagt af Anne Rohweder. Bind 1: 528 sider, med gengivelser af 73 kobberstik. Bind 2, 680 sider, 53 kobberstik. 23×30 cm, 1. udgave indbundet i lys sejludg; 2. udgave i halvbind af protokollærred og sulfittkardus. Pris 398,- kr. pr. bind (abonnementspris: 298,- kr.). ISBN 87-91393-07-8 (bind 1) og ISBN 87-91393-08-6 (bind 2).

Min Sundheds Forliis. Frederik Christian von Havens rejsejournal fra Den Arabiske Rejse 1760-1763, udgivet af Anne Haslund Hansen og Stig T. Rasmussen. Tilrettelagt af Carl-H.K. Zakrisson. 18,5×30 cm, 404 sider, illustreret, indbundet i milimeterbind af lærred og ølpapir. Pris 350,- kr. (abonnementspris 250 kr.). ISBN 87-91393-10-8

Alhambra

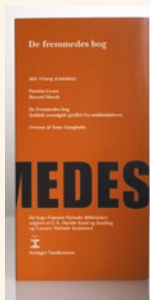
Alhambra i Andalusien er klodens bedst bevarede arabiske palads fra islams klassiske storhedstid, besunget og efterlignet for sin poetiske arkitektur. Alligevel kender vi kun lidt til livet på Alhambra. Oleg Grabar tolker bygningen med afsæt i hvad vi ved fra litteratur, havekunst, teologi og arkitektur andre steder i den islamiske verden.

Oleg Grabar er professor emeritus, Institute for Advanced Study, Princeton.

»Nyoversat klassiker« *Politiken*

Oleg Grabar: **Alhambra**, oversat til dansk af Merete Ahnfeldt-Møllerup og med 82 nye fotografier optaget til denne udgave af professor Hans Munk Hansen. Tilrettelagt af Anne Rohweder. 17,5 × 24 cm, 230 sider, indbundet, 118 illustrationer i farver. Pris 248,- kr. (abonnementspris 198,- kr.). ISBN 87-91393-02-7

De fremmedes bog

I det 10. århundrede indsamlede en iraker digte, som rejsende havde skrevet på murene i de byer, de var draget igennem. Resultatet blev en lille bog om længsel, der i verseform beskriver de rejsende, elskende, ofte utilpassede mennesker der skrev graffiti. Bogen giver et sjældent indblik i dannede menneskers private tanker i den muslimske middelalder.

Patricia Crone arbejder på

Institute for Advanced Study, Princeton.

»En perle af poetisk graffiti, af fantastiske fortællinger om sorg og kærlighed og bør læses af alle med interesse for Islam, historie eller graffiti« *Information*

Patricia Crone og Shmuel Moreh: **De fremmedes bog. Arabisk nostalgisk graffiti fra middelalderen**. Oversat af Sune Haugbølle og tilrettelagt af H.C.Ericson. 12 × 24 cm, 220 sider, illustreret. Pris 198,- kr. (abonnementspris 158,- kr.). ISBN 87-91393-09-4

Den globaliserede islam

Hvordan har det påvirket islam at brede sig ud over verden de sidste 30 år? En bog om islam på internettet og i de vestlige storbyer, skrevet af en af Frankrigs fremmeste kendere af moderne islam. Olivier Roy er forskningsleder ved CNRS i Paris. Den globaliserede islam udkom på fransk i 2002.

»Det er hans tese, at alle de nye islamiske bevægelser, hvad enten de er liberale, autoritære, spiritualistiske eller militante, pga. globaliseringen og forbindelsen til konkret politik, bærer sekulariseringen i sig« *Præsteforeningens blad*

Olivier Roy: **Den globaliserede islam**, Oversat af Preben Neistgaard Hansen, Kamma Skov og Manni Crone. Tilrettelagt og illustreret med fotoserie af Åse Eg Jørgensen. 13 × 18,5 cm, 240 sider, indbundet. Pris 198,- kr. (abonnementspris 168,- kr.). ISBN 87-91393-01-9

Koransen. En meget kort introduktion

Michael Cooks kortfattede introduktion til Koranens opbygning, dens tilblivelseshistorie og dens indhold har vundet stor udbredelse, især efter den 11. september 2001. Koranen har udgjort en bemærkelsesværdigt stabil kerne i en religiøs tradition, der nu er i sit femtende århundrede. Michael Cook behandler både Koranens betydning i

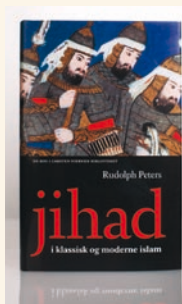
den moderne verden og i den traditionelle islam og viser dens sammenhæng med andre hellige bøger og klassiske værker i Europas og Asiens gamle kulturer. Michael Cook er professor i mellemøststudier på Princeton. Hans bog om Koranen udkom i engelsk udgave i 2000.

»En spændende, sober og oplysende bog« *Kristeligt Dagblad*

Michael Cook: **Koransen. En meget kort introduktion**. Oversat til dansk af Morten Hecquet. Tilrettelagt af Viktoria Senderovitz. 12,5 × 19,5 cm, 174 sider, indbundet, illustreret. Pris 148,- kr. (abonnementspris 128,- kr.). ISBN 87-91393-03-5

Hidtil udkommet

Jihad i klassisk og moderne islam Profetens kappe

Begrebet Jihad (hellig krig) er meget levende i den islamiske verden og spiller en vigtig politisk rolle. I Vesten forbindes begrebet med vold og fanatisme. Muslimer, derimod, lægger vægt på, at begrebets egentlige betydning er »bestræbelse imod opnåelse af et religiøst begrundet mål«, og at det kan betegne både forsvarskrig og også fredelige aktiviteter. Peters' bog om Jihad præsenterer et kildemateriale, der belyser tolkninger af Jihad-begrebet fra profeten til i dag.

Rudolph Peters er professor på universitetet i Amsterdam. Han har bl.a. skrevet *Islam and Colonialism*.

»...læseren får et både godt, nøjternt og nuanceret indblik i begrebets betydning, omfang og fortolkningsmuligheder« *Kristeligt Dagblad*

Rudolph Peters: **Jihad i klassisk og moderne islam**. Oversat af Sune Haugbølle og tilrettelagt af Carl-H.K. Zakrisson. 15 × 24,5 cm, 215 sider, indbundet. Pris 198,- kr. (abonnementspris 158,- kr.). ISBN 87-91393-33-7

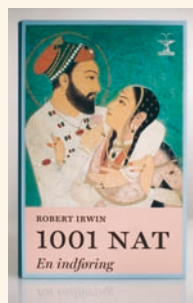
Profetens kappe er den sande historie om en ung mullahs liv i den hellige by Qom og om, hvordan han oplevede den dramatiske revolution i Iran i 1979. Bogen bygger på førstehåndsberetninger og giver et fængende billede af nutidens Iran, fortalt med landets shiamuslimske og persiske kultur som baggrund.

Roy Mottahedehs bog er en moderne klassiker – måske den bedste fortælling om præstestyrets Iran overhovedet.

Roy Mottahedeh er professor i islamisk historie på Harvard.

Roy Mottahedeh: **Profetens kappe. Lærdom og magt i Iran**. Oversat af Claus Bech og tilrettelagt af Allan Daastrup, Åse Eg Jørgensen og Carl-H.K. Zakrisson. 14 × 24 cm, 404 sider, indbundet, illustreret med fotografier af Bikem Ekberzade o.a. Pris 269,- kr. (abonnementspris 200,- kr.). ISBN 87-91393-56-6

1001 nat. En indføring

En veloplagt lystrejse gennem en af verdenslitteraturens mest eksotiske egne, og en introduktion til både middelalderens Mellemøsten og til vores forhold til araberne.

Robert Irwin er romanforfatter, historiker og journalist med arabisk kultur som speciale.

»Irwins genistreg er tilmed smukt fordansket, og så eventyrligt flot trykt og indbundet

af Forlaget Vandkunsten, at man hører englene over Bagdad og Cairo synge, når man vender det første blad i bogen og ser at det mørkerøde papir er gennemhullet og mønstret som et arabisk vindue mod verden – og os«

»Et lysende eksempel på, at videnskab da ikke er uforenelig med kunsten at fortælle« *Berlingske Tidende*

Robert Irwin: **1001 nat. En indføring**. Oversat af Ole Lindegård Henriksen og tilrettelagt af Allan Daastrup, Åse Eg Jørgensen og Carl-H.K. Zakrisson. 13 × 22 cm, 358 sider, indbundet. Pris 228,- kr. (abonnementspris 180 kr.). ISBN 87-91393-63-9

Ret og magt i den islamiske verden

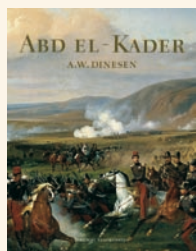
Islamisk lov (sharia) er en central faktor i islamisk politik og kultur. Med nutiden som udgangspunkt undersøger Sami Zubaida i denne bog den islamiske juras oprindelse og udvikling og præsenterer dens tekster, begreber og praksis. Zubaida ser på, hvordan sharia historisk er blevet udformet i sam- og modspil mellem lærde og sultaner, og med Egypten og Iran som eksempler analyserer han,

hvordan sharia er blevet tilpasset den moderne verdens krav.

Sami Zubaida er sociolog, professor emeritus på Birkbeck College, University of London. Han er kendt som en skarp skribent og en fremragende kok.

Sami Zubaida: **Ret og magt i den islamiske verden**. Oversat af Ole Lindegård Henriksen og tilrettelagt af Carl-H.K. Zakrisson og Åse Eg Jørgensen. 16 × 24,5 cm, 304 sider, indbundet. Pris 249,- kr. (abonnementspris 200,- kr.). ISBN 87-91393-96-5

Abd el-Kader og Forholdene mellem Franskmænd og Arabere i det nordlige Afrika

Den danske officer A.W.Dinesen skrev en bog om den algeriske frihedshelt Abd el-Kader efter et ophold i Nordafrika i 1837.

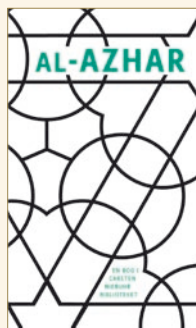
»(Jeg) har med stor interesse set, hvorledes de derværende folkeslags nationalitet atter er opvågnet, efter en mange hundredårig slumren, og i den forbindelse har jeg følt

en levende beundring for den mands personlighed, der har kunnet fremkalde en national følelse hos et folk, hvis tilbøjeligheder i årtusinder hang ved en aldeles ubunden forfatning, så at begreber som stat, fædreland og regering bleve fremmede for det...«

A.W.Dinesen: **Abd el-Kader og Forholdene mellem Franskmænd og Arabere i det nordlige Afrika**. Med introduktion og udvalgte billeder ved Rasmus Alenius Boserup og François Pouillon. Oversættelser ved Preben Neistgaard Hansen og Manni Crone. Tilrettelagt af Åse Eg Jørgensen og Carl-H.K. Zakrisson. 17 x 23 cm, 196 sider, indbundet. Pris. 249 kr. (abonnementspris 200,- kr.) ISBN 87-7695-030-1.

Kommende bog

Al-Azhar

Tre bøger i en: Arkitekten Hans Munk Hansen om bygningsværkets historie og arkitektur; religionshistorikeren Jakob Skovgaard-Petersen om al-Azhar universitetets centrale politiske og religiøse rolle i og uden for Ægypten i det 20. århundrede. Og mellem disse to en genudgivelse af professor Johannes Pedersen veloplagte klassiske bog om al-Azhar universitetet fra 1922.

3 bøger i 1: Johannes Pedersen: **Al-Azhar. Et muhammedansk universitet** / Jacob Skovgaard-Petersen: **Al-Azhar 1922-2006** / Hans Munk Hansen: **Al-Azhar moskeens historiske bygningsanlæg**. Tilrettelagt af Åse Eg Jørgensen og Carl-H.K. Zakrisson. 13,5 x 21,3 cm, 328 sider, indbundet i Cairo i harmonikabind af gul oaseged, illustreret. Pris 399 kr. (abonnementspris 299,- kr.). ISBN 978-87-7695-055-2

Frankeres
som brev

Forlaget Vandkunsten
Lindgreens Allé 20C
2300 København S

Små paradiser. Blomster og haver i islam

Den orientalske haves trylleri: helhedens hemmelighed ligger i skønheden i hvert lille blad. Rose og nattergal, livstræ og vinranke. I denne samling af de smukkeste litterære og filosofiske tekster om haver og blomster fra den islamiske verden viser Annemarie Schimmel havens betydning i religion, litteratur og billedkunst, og leder os igennem kærlighedens og erkendelsens haver, gennem himmelhaver og denne verdens haver. En bog fuld af duft og inspiration.

Illustreret med delvis nyindkøbte og hidtil ukendte miniaturer fra C.L. Davids Samling.

Annemarie Schimmel: **Små paradiser. Blomster og haver i islam**. Illustreret med islamiske miniaturer fra Davids Samling. Oversat af Henning Goldbæk. Tilrettelagt af Åse Eg Jørgensen og Carl-H.K. Zakrisson. 15,8 x 24 cm, 192 sider, indbundet. Pris 249,- kr. (abonnementspris 200,- kr.). ISBN 978-87-7695-010-1.

Få bøgerne tilsendt

Tegn abonnement på Carsten Niebuhr Biblioteket og få automatisk tilsendt alle udgivelser i serien med rabat. Abonnenter modtager desuden gratis Carsten Niebuhr

Bibliotekets lille blad, hvor danske og internationale forfattere behandler temaet for kommende bind. Man kan også tegne abonnement på bladet alene, uden at abonnere på bøgerne. Det koster 80 kr. årligt.

Kopier, skriv af eller klip ud. Kuponen sendes til Forlaget Vandkunsten, Lindgreens Allé 20 C, 2300 København S
Eller bestil bøgerne på www.forlagetvandkunsten.dk

Ja tak!

☐ Jeg tegner **abonnement på Carsten Niebuhr Biblioteket** og modtager løbende blade og bøger.

Jeg sørger selv for eventuelt at afbestille udgivelser.
Send mig fra start nedenstående bøger med rabat:

☐ Jeg tegner IKKE abonnement, men bestiller følgende bøger til ordinær bogladepris:

- ☐ Crone og Shmoleh: *De fremmedes bog*. 198/158 kr.
- ☐ Rudolph Peters: *Jihad i klassisk og moderne islam*. 198/158 kr.
- ☐ Oleg Grabar: *Alhambra*. 248/198 kr.
- ☐ Olivier Roy: *Den globaliserede islam*. 198/168 kr.
- ☐ Michael Cook: *Koranen. En meget kort introduktion*. 148/128 kr.

Carsten Niebuhrs *Rejsebeskrivelse fra Arabien og andre omkringliggende lande*, i 2 bind, 398/298 kr. pr. bind

☐ Bind 1 ☐ Bind 2

☐ Robert Irwin: *1001 nat. En indføring*. 228/180 kr.

☐ *Min Sundheds Forliis*. Frederik von Havens rejsejournal fra Den Arabiske Rejse 1760-1763. 350/250 kr.

☐ Roy P. Mottahedeh: *Profetens Kappe*. 269/200 kr.

☐ Sami Zubaida: *Ret og magt i den islamiske verden*. 249/200 kr.

☐ A.W.Dinesen: *Abd el-Kader og Forholdene mellem Franskmand og Arabere i det nordlige Afrika*. 249/200 kr.

☐ Annemarie Schimmel: *Små paradiser*. 249/200 kr.

☐ Jeg tegner KUN abonnement på Carsten Niebuhr Bibliotekets **præsentationsblad**, som koster 80 kr. om året for 3-4 numre.

Alle bestillinger tillægges forsendelse.

Navn

Adresse